

Η Φορολόγηση των Επιχειρήσεων εν Μέσω Κρίσης: Επικαιροποιημένη Πρόταση 2016 για την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος

Αθήνα, 3 Φεβρουαρίου 2016

Το Μάρτιο του 2011, τα Επιμελητήρια παρουσίασαν Πρόταση σχετικά με τη φορολόγηση των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Η Πρόταση αυτή περιείχε δέσμη προτάσεων τόσο οικονομικού όσο και διοικητικού και θεσμικού χαρακτήρα σχετικά με τη φορολόγηση των επιχειρήσεων. Οι προτάσεις εκείνες βασίζονταν στη διαπίστωση ότι το εχθρικό περιβάλλον μέσα στο οποίο καλούνταν να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις οφείλεται όχι μόνο στη φορολόγηση αλλά και σε μια σειρά από άλλες παθογένειες του Ελληνικού Κράτους. Οι βασικότερες προτάσεις οικονομικού χαρακτήρα του Πορίσματος του 2011 ήταν η μείωση του βασικού συντελεστή εταιρικού φόρου στο 15% - και η διατήρησή του στο επίπεδο αυτό τουλάχιστον για μια πενταετία - ενώ στο θεσμικό πεδίο ανέδειξε την σημασία της δια νόμου επιβολής της αυτο-πληροφόρησης του Δημοσίου, ώστε να μειωθεί δραστικά η γραφειοκρατία.

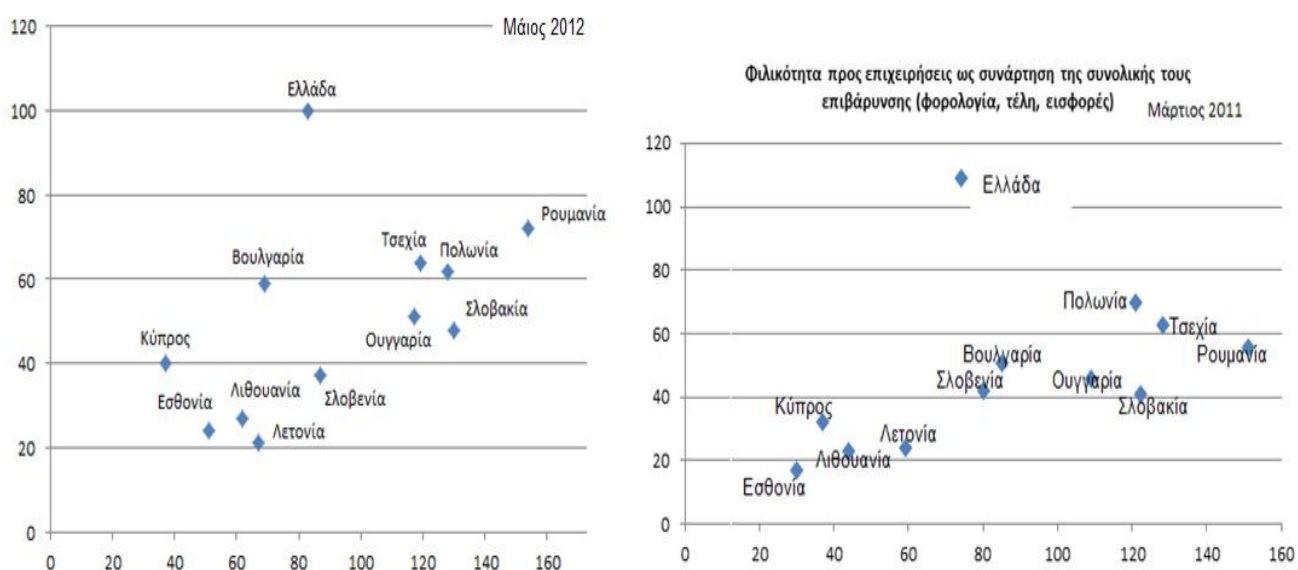
Το Κε.Μ.Ε.-ΕΒΕΑ προέβη, το 2012, σε μια επικαιροποίηση του προαναφερθέντος Πορίσματος, καθώς οι συνθήκες είχαν αλλάξει. Την τελευταία τριετία, όμως, και ιδιαίτερα στη διάρκεια του 2015, σημειώθηκαν εξελίξεις που επιδείνωσαν περαιτέρω την κατάσταση των επιχειρήσεων. Έως το 2012 ο φαύλος κύκλος ενέπλεκε ένα εχθρικό κράτος και καχύποπτες επιχειρήσεις - με αποτέλεσμα την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας και τη μείωση των φορολογικών εσόδων του κράτους. Το 2015 προστέθηκε άλλος ένας εκρηκτικός παράγοντας: η κατάρρευση της εμπιστοσύνης λόγω της επανόδου του κινδύνου του GREXIT και η επιβολή των περιορισμών κεφαλαίου (capital controls). Συνέπειες της διαμόρφωσης αυτού του κλίματος ήταν η έξαρση της δημοσιονομικής κρίσης, η διόγκωση των ανεξόφλητων οφειλών του Δημοσίου στους ιδιώτες (για προμήθειες, επιστροφές ΦΠΑ κλπ.), καθώς και η δραματική επιδείνωση των συνθηκών χρηματοδότησης λόγω της αύξησης του κόστους δανεισμού ως συνέπεια των capital controls.

Οι Ελληνικές επιχειρήσεις έχουν αποκοπεί τόσο από εγχώριες όσο και από ξένες πηγές πίστης και ρευστότητας, ενώ η απόκλιση μεταξύ των επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα φτάνει τις 7 μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί, επίσης, μια σημαντική εξέλιξη για την οποία, δυστυχώς, δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία - παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει επιχειρηματίας που να μην έχει υποστεί τις συνέπειες: η κατάρρευση των άτυπων κυκλωμάτων πίστης. Με τις τράπεζες σε μόνιμη πλέον απεργία χορηγήσεων δανείων, τις επιχειρήσεις να έχουν πάψει να εμπιστεύονται η μία την άλλη, και την απαίτηση των ξένων προμηθευτών για εξόφληση μέσω μετρητών, η ελληνική επιχείρηση έχει βρεθεί στη δίνη μιας τριπλής κρίσης (υπερχρέωσης, πίστης, ζήτησης) από την οποία είναι αδύνατον να ξεφύγει στηριζόμενη μόνο στις δικές της δυνάμεις.

Η συσσώρευση αυτών των επιβαρύνσεων έχει οδηγήσει σε δραστικό περιορισμό - ή εξαφάνιση - της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, σε μαζικές πτωχεύσεις και σε αρνητικές επενδύσεις, καθιστώντας αναγκαία μια νέα επικαιροποίηση του Πορίσματος.

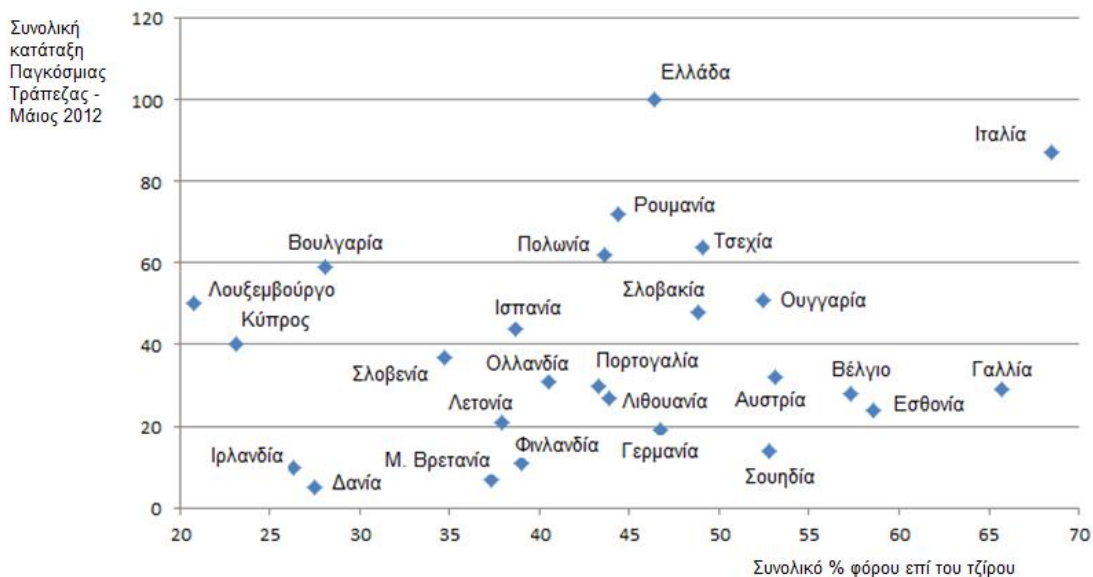
1. Η Κατάσταση του Ελληνικού Επιχειρείν

Το Διάγραμμα 1 απεικονίζει τις κατατάξεις των «Νέων Χωρών» της ΕΕ (δηλαδή εκείνων που προσχώρησαν κατά τη διεύρυνση του 2004), σύμφωνα με τις Εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, ως προς τον συντελεστή συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης της αντιπροσωπευτικής επιχείρησης (οριζόντιος άξονας) και ως προς το πόσο εχθρικό είναι το περιβάλλον για τις επιχειρήσεις (κάθετος άξονας). Το σχήμα αριστερά δείχνει τα στοιχεία που είχαν παρουσιαστεί στην Πρόταση του 2011 και στο σχήμα δεξιά τα αντίστοιχα στοιχεία της πρώτης επικαιροποίησης το 2012:

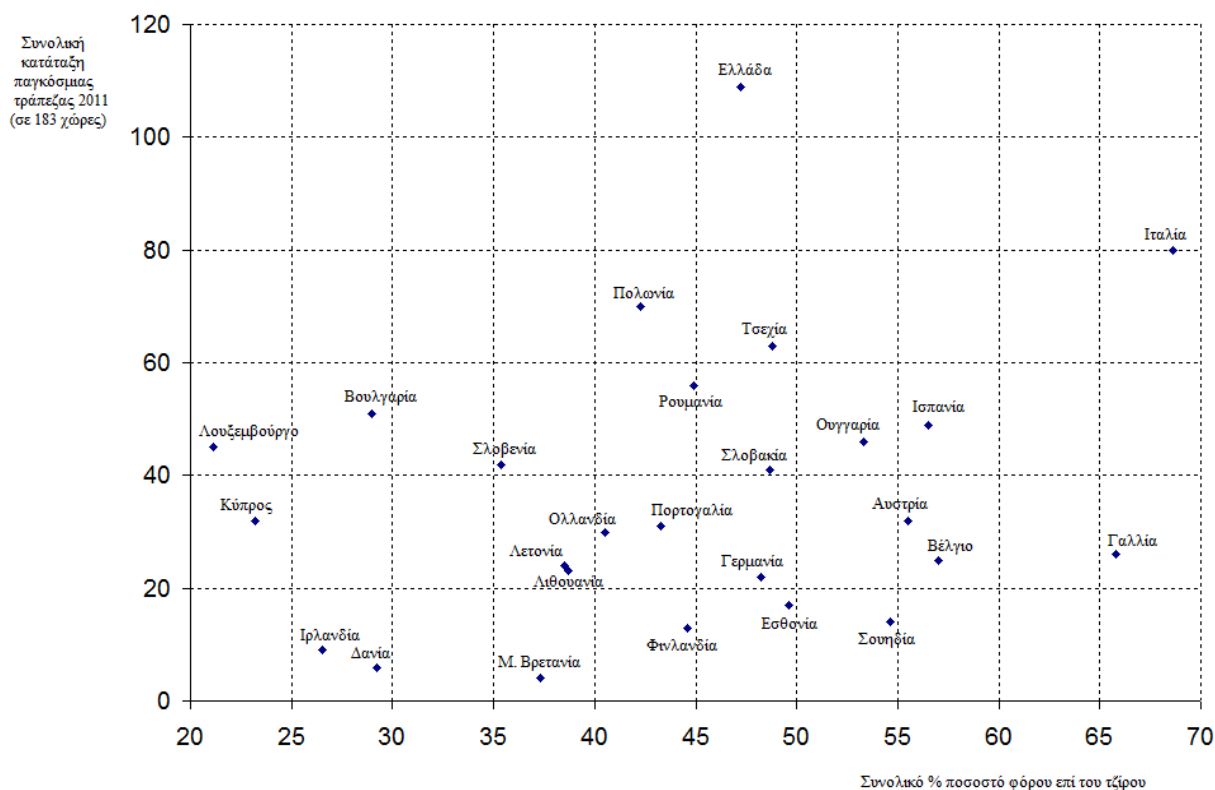

Διάγραμμα 1: Κατατάξεις Παγκόσμιας Τράπεζας - «Νέες Χώρες» της ΕΕ, 2011 & 2012

Τα διαγράμματα 2 και 3 περιλαμβάνουν όλες τις χώρες της Ε.Ε. (εξαιρουμένης της Μάλτας). Η εικόνα το 2012 είναι σχεδόν πανομοιότυπη με αυτήν που είχε καταγραφεί στην Πρόταση του 2011. Η Ελλάδα βρίσκεται «απομονωμένη» στο πάνω μέρος του διαγράμματος, συνεχίζοντας να κατέχει τη χειρότερη θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες σε ό,τι αφορά τη φιλικότητα του μακροοικονομικού και θεσμικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις, ενώ η συνολική φορολογική επιβάρυνση βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο, στα ίδια περίπου επίπεδα με χώρες όπως η Ρουμανία, η Σλοβακία ή η Γερμανία, οι οποίες όμως υπερέχουν κατά πολύ ως προς το επιχειρηματικό κλίμα.

Διάγραμμα 2: Κατατάξεις της Παγκόσμιας Τράπεζας - Χώρες της ΕΕ, 2012

Διάγραμμα 3: Κατατάξεις της Παγκόσμιας Τράπεζας - Χώρες της ΕΕ, 2011

Εξάλλου, ο παρακάτω πίνακας δείχνει ότι το 2015 η Ελλάδα δεν έχει βελτιώσει τη θέση της στην κατάταξη των ευρωπαϊκών χωρών σε ό,τι αφορά τη φιλικότητα του επιχειρηματικού

περιβάλλοντος, παρά τις προσπάθειες που υποτίθεται ότι αναλήφθηκαν στη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής των Μνημονίων.

ΧΩΡΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ
1. Δανία	3
2. Ην. Βασίλειο	6
3. Σουηδία	8
4. Φινλανδία	10
5. Γερμανία	15
6. Εσθονία	16
7. Ιρλανδία	17
8. Λιθουανία	20
9. Αυστρία	21
10. Λετονία	22
11. Πορτογαλία	23
12. Πολωνία	25
13. Γαλλία	27
14. Ολλανδία	28
15. Σλοβακία	29
16. Σλοβενία	29
17. Ισπανία	33
18. Τσεχία	36
19. Ρουμανία	37
20. Βουλγαρία	38
21. Κροατία	40
22. Ουγγαρία	42
23. Βέλγιο	43
24. Ιταλία	45
25. Κύπρος	47
26. Ελλάδα	60
27. Λουξεμβούργο	61
28. Μάλτα	80

(Πηγή: World Bank-Ease of doing business Index 2015).

(Όσο πιο χαμηλά βρίσκεται μια χώρα, τόσο πιο εχθρικό το περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα).

Πίνακας: Κατάταξη Παγκόσμιας Τράπεζας ως προς τη Φιλικότητα προς τις Επιχειρήσεις - Χώρες της ΕΕ, 2015.

Προτάσεις δημιουργίας γενικού ευνοϊκού πλαισίου για την επιχειρηματικότητα

Συμπερασματικά, η Ελλάδα βρίσκεται περίπου στο μέσο όρο σε ό,τι αφορά το συνολικό συντελεστή φορολογικής επιβάρυνσης, αλλά ξεχωρίζει αρνητικά σε ό,τι αφορά την εχθρικότητα του μακροοικονομικού και θεσμικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις. Η **εχθρικότητα προς τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα σε σχέση με τις νέες χώρες της ΕΕ είναι δυσανάλογη σε σχέση με τις φορολογικές επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων.**

Επιβεβαιώνεται ότι οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα δεν αφορούν τόσο τις φορολογικές επιβαρύνσεις καθαυτές, όσο τα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα (π.χ. γραφειοκρατία, διαφθορά, συχνές αλλαγές στους νόμους). Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι οι φορολογικοί συντελεστές σε τουλάχιστον δύο γειτονικές χώρες (Κύπρος και Βουλγαρία) είναι ιδιαίτερα χαμηλοί, ενισχύει το φαινόμενο της μετανάστευσης των επιχειρήσεων.

Στους παράγοντες αυτούς προστίθενται οι συνέπειες της κατάρρευσης της εμπιστοσύνης το 2015, που εκδηλώνονται τόσο με μεγάλες καθυστερήσεις στην εξόφληση των οφειλών του Δημοσίου, όσο και με την επιδείνωση των συνθηκών δανεισμού. Προέχει, κατά συνέπεια, η επικέντρωση της οικονομικής πολιτικής στην επανοικοδόμηση της εμπιστοσύνης και στη σταδιακή αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η ανάκτηση αξιοπιστίας προϋποθέτει τα εξής:

(α) Ομαλή διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με τους δανειστές για την υλοποίηση των προαπαιτούμενων που εκκρεμούν - κυρίως το ασφαλιστικό και το φορολογικό - και ολοκλήρωση, σε εύλογα σύντομο χρονικό διάστημα, της πρώτης αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος. Η οικονομία δεν θα αντέξει νέες περιπέτειες, όπως αυτές που βίωσε στη διάρκεια του α' εξαμήνου του περασμένου χρόνου.

(β) Συνεπή εκπλήρωση από την Πολιτεία των υποχρεώσεων της απέναντι στις επιχειρήσεις, είτε αφορούν δημοσιονομικά θέματα και συναλλαγές, είτε συναρτώνται με τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων.

(γ) Διαμόρφωση θετικού κλίματος από την πλευρά της κυβέρνησης σε σχέση με τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, κυρίως στους τομείς των επενδύσεων και των ιδιωτικοποιήσεων (πχ. Σκουριές, ΟΛΠ). Οι αποφάσεις οικονομικής πολιτικής πρέπει να υπηρετούν το συμφέρον της οικονομίας και του κοινωνικού συνόλου και να μην υπαγορεύονται από μικροκομματικές σκοπιμότητες ή ιδεοληψίες, που διαιωνίζουν την ύφεση και αυξάνουν την ανεργία.

Παράλληλα, πρέπει να ληφθούν τα εξής τρία άμεσα μέτρα:

1. Αποκατάσταση της τραπεζικής πίστης ώστε να ομαλοποιηθούν οι συνθήκες χρηματοδότησης και να επισπευστεί η άρση των capital controls, που προκαλούν μεγάλη ζημιά στην οικονομία.
2. Υλοποίηση, το ταχύτερο δυνατό, των ρυθμίσεων για τα «κόκκινα δάνεια», που επιβαρύνουν υπέρμετρα το τραπεζικό κόστος και, κατά συνέπεια, τα επιτόκια χορηγήσεων.
3. Αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα, ώστε να εξασφαλισθεί η μακροχρόνια ανταγωνιστικότητά του. Οι σημερινές δομές δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα που διαμορφώθηκε στη διάρκεια της κρίσης: η επέκταση στα Βαλκάνια δεν απέδωσε τα αναμενόμενα, τόσο λόγω της ίδιας της κρίσης όσο και των δυσκολιών προσαρμογής αυτών των χωρών στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, ενώ η ελληνική οικονομία συρρικνώθηκε κατά ένα τέταρτο. Το τραπεζικό μας σύστημα πρέπει να συμπτυχθεί και να υιοθετήσει περισσότερο λιτή αρχιτεκτονική, αν θέλει να επιβιώσει στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον και να συμβάλει δημιουργικά στην ανάκαμψη της οικονομίας. Ας διδαχτεί από επιτυχημένα παραδείγματα ευρωπαϊκών τραπεζών που ακολούθησαν αυτό το δρόμο.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, η επικαιροποιημένη Πρόταση **εξακολουθεί να προτείνει τη μείωση του φορολογικού συντελεστή για τις επιχειρήσεις** (βλ. Ενότητα 2): όχι επειδή η

φορολογία καθαυτή είναι ιδιαίτερα υψηλή - όπως προκύπτει από τις διεθνείς συγκρίσεις - αλλά διότι η μείωσή του θα αντιστάθμιζε εν μέρει τις πολύ αρνητικές συνέπειες του εχθρικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της κατάρρευσης της εμπιστοσύνης και της έλλειψης ρευστότητας και κεφαλαιακών πόρων.

2. Προτάσεις Πολιτικής

Η επιδείνωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος το 2015 καθιστά επιτακτική την ενίσχυση των επιχειρήσεων και την στήριξη των πρωτοβουλιών τους, ιδιαίτερα στον τομέα των επενδύσεων. Δίχως μέτρα που να υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα, η ύφεση θα εξακολουθήσει, ενώ η επίτευξη των στόχων που έχουν συμφωνηθεί με τους δανειστές για τα πρωτογενή πλεονάσματα θα επιβάλλει τη συνέχιση της λιτότητας. **Η μείωση του φορολογικού συντελεστή και, γενικότερα, οι φορολογικές διευκολύνσεις προς τις επιχειρήσεις δεν προτείνονται ως μέτρα μείωσης της συνεισφοράς του επιχειρηματικού κόσμου, αλλά για ακριβώς τον αντίθετο λόγο:** Επειδή θα συνέβαλλαν στην αύξηση των φορολογικών εσόδων από την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας και την αποκατάσταση της κερδοφορίας – σε αντίθεση με την σημερινή κατάσταση όπου εκατοντάδες επιχειρήσεις κάθε μήνα βάζουν λουκέτο η μία μετά την άλλη – διαμορφώνοντας συνθήκες επιστροφής στη ανάπτυξη. Δυνατές επιχειρήσεις σημαίνει δυνατή οικονομία και θέσεις εργασίας.

Με γνώμονα τη διαπίστωση ότι **το επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα έχει χειροτερεύσει δραματικά λόγω της συνεχιζόμενης ύφεσης, της κατάρρευσης της εμπιστοσύνης και της de facto αποκοπής των επιχειρήσεων από πηγές χρηματοδότησης**, προτείνονται, πέρα από τη γενικότερη στροφή της οικονομικής πολιτικής σε μια αναπτυξιακή κατεύθυνση, τα εξής μέτρα φορολογικού χαρακτήρα:

- Μείωση του βασικού συντελεστή εταιρικού φόρου στο 15% και διατήρησή του σε αυτό το επίπεδο για τουλάχιστον μία δετία.
- Δέσμευση του κράτους για περιορισμό του συντελεστή φορολογίας επιχειρήσεων ως προς τον τζίρο τους σε επίπεδο που να μην υπερβαίνει το 40%. Η χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων θα ενίσχυε, συμβάλλοντας στην ανάκαμψη, τα δημόσια έσοδα ενώ, μεσοπρόθεσμα, θα στήριζε θετικούς αναπτυξιακούς ρυθμούς. Παράλληλα, θα περιορίζε το ρυθμό μετανάστευσης των επιχειρήσεων προς χώρες όπως η Βουλγαρία και η Κύπρος, όπου οι συντελεστές είναι πολύ χαμηλοί (10%).
- Προτείνεται επίσης η μείωση κατά 50% των υφιστάμενων ποσοστών προκαταβολής φόρου για το επόμενο οικονομικό έτος, τόσο για τις ατομικές και προσωπικές επιχειρήσεις, όσο και για τις κεφαλαιουχικές.

Έχει καθοριστική σημασία η δέσμευση της κυβέρνησης σε ό,τι αφορά τη **σταθερότητα του καθεστώτος φορολόγησης τουλάχιστον για την επόμενη πενταετία** - εκτός αν η ΕΕ αποφασίσει να εναρμονίσει τους συντελεστές στο πλαίσιο ενός Συμφώνου Ανταγωνιστικότητας. Οι αλληπάλληλες αλλαγές και η συνεχής αβεβαιότητα έχουν συντελέσει στην παράλυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από καθαρά τεχνικής πλευράς, τα παραπάνω μέτρα θα οδηγούσαν στη βελτίωση της θέσης της χώρας στην κατάταξη φορολογίας των επιχειρήσεων. Όμως, το πραγματικό ζητούμενο είναι η βελτίωση της κατάταξής της ως προς το επιχειρείν γενικά. Για να αποδώσουν πλήρως τα

φορολογικά μέτρα, πρέπει να συνδυαστούν με μέτρα αποκατάστασης της εμπιστοσύνης, και ιδιαίτερα της εύρυθμης λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος, καθώς και **μέτρα διοικητικού και θεσμικού χαρακτήρα** που θα στοχεύουν στη διαμόρφωση φιλικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, στο διοικητικό τομέα επιβάλλεται να προωθηθούν τα εξής:

- Σταθεροποίηση του οικονομικού – φορολογικού πλαισίου.
- Δραστική απλοποίηση γραφειοκρατικών διαδικασιών (π.χ. απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης και έναρξης επιχειρηματικής δράσης, απλοποίηση διαδικασιών έγκρισης επενδύσεων κλπ.).
- Εξασφάλιση της διαφάνειας των εφοριακών ελέγχων και κατάργηση των χρηματικών ορίων άρσης του απορρήτου ή δίωξης για μη απόδοση ΦΠΑ.
- Δημιουργία μηχανισμού που θα επιβάλλει στις επιχειρήσεις το διαχωρισμό των εισπραχθέντων ποσών του ΦΠΑ από τα υπόλοιπα έσοδα των επιχειρήσεων, καθώς και άμεση απόδοσή τους στο κράτος.
- Εφαρμογή της Οδηγίας για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, η οποία προβλέπει την εντός 60 ημερών καταβολή των οφειλών του Δημοσίου στις επιχειρήσεις.
- Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού για τις παραγωγικές ΜμΕ, προσφέροντας έτσι μια εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης για επενδύσεις.
- Επέκταση ευνοϊκότερων φορολογικών διατάξεων που ισχύουν για μεμονωμένες προσωπικές και περιορισμένης ευθύνης εταιρείες ώστε να ισχύουν και για ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ).
- Επέκταση σε ορισμένες εμπορικές επιχειρήσεις της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις για τους αυτοαπασχολούμενους.
- Αντικατάσταση του ΚΒΣ με μία απλούστερη και αποτελεσματικότερη διαδικασία, μέσω της εφαρμογής των Διεθνών προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Δ.Π.Χ.Α.) ή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.). Έτσι καθιερώνεται η ενιαία λογιστική μεταχείριση των συναλλαγών και η ελευθερία για την τήρηση, αλλά με ευθύνη των επιτηδευματιών, των βιβλίων και στοιχείων από τα οποία μπορεί να εξαχθεί η καθαρή θέση και το αποτέλεσμα των εργασιών τους. Συνεπώς, όλες οι επιχειρήσεις ή οι επιτηδευματίες θα φορολογούνται με βάση τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους και όχι με αυθαίρετους συντελεστές ή άλλους τρόπους.
- Απλοποίηση του υπολογισμού του φορολογητέου εισοδήματος με συγκεκριμένες αρχές που αφορούν στις εκπιπτόμενες δαπάνες, τα αφορολόγητα έσοδα, τις προβλέψεις και τις αποσβέσεις.
- Αναβάθμιση του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ως προς τα πρόστιμα και τους ελέγχους.
- Ριζική αναμόρφωση της φορολογίας ακινήτων.
- **Διεύρυνση του καθεστώτος απαλλαγής ΦΠΑ για επιχειρήσεις και επιτηδευματίες με υψηλό κύκλο εργασιών.**

- Θέσπιση **υποχρεωτικής εγκατάσταση/χρήση του ειδικού τερματικού(POS)** από εμπόρους και ελεύθερους επαγγελματίες, με επιδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους.
- Διασφάλιση του χαμηλότερου δυνατού ύψους προμήθειας εκ μέρους των τραπεζών.
- Παροχή κινήτρων προς τους καταναλωτές, με γενναίες επιστροφές για τους φορολογούμενους που χρησιμοποιούν χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες στις συναλλαγές τους.
- **Ισχύς του μέτρου της συλλογής αποδείξεων και για τους ελεύθερους επαγγελματίες.**

Επίσης, επαναλαμβάνουμε την πρόταση εφαρμογής της λεγόμενης **αυτο-πληροφόρησης του Δημοσίου**: αντί η επιχείρηση να ακολουθεί μια σειρά βημάτων από τη μία δημόσια υπηρεσία στην άλλη προκειμένου να ολοκληρώσει μια ενέργεια, τα βήματα αυτά να ελαττωθούν μέσω της συνεργασίας των υπηρεσιών του Δημοσίου μεταξύ τους. Δεδομένου ότι το Δημόσιο (ή οι Τράπεζες) κατέχουν ήδη στοιχεία για τις επιχειρήσεις, όταν μια επιχείρηση καλείται να προσκομίσει έγγραφα της Πολεοδομίας, της Νομαρχίας ή της Εφορίας, στην ουσία καλείται να αναπαραγάγει πληροφορίες που το Δημόσιο ήδη κατέχει - ή μπορεί να αποκτήσει. Ένα σύγχρονο σύστημα μηχανογράφησης με δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών θα συνέβαλλε αποφασιστικά στην απλοποίηση των διαδικασιών και στη μείωση της γραφειοκρατίας.

3. Συμπέρασμα

Σε μια χώρα όπου οι μισθωτοί συνεισφέρουν το 74% των φόρων φυσικών προσώπων, και όπου το 99,5% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων πληρώνουν κατά μέσο όρο φόρο €6.100, προτάσεις μείωσης των φορολογικών συντελεστών παρ' ότι φαίνονται λογικές είναι πιθανό να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι η πολιτεία «μεροληπτεί» υπέρ των επιχειρήσεων. Όμως, η σημερινή δομή του φορολογικού συστήματος οδηγεί σε ένα φαύλο κύκλο που χαρακτηρίζεται αφενός από τη χαμηλή συνεισφορά των επιχειρήσεων στα δημόσια έσοδα και αφετέρου από τη δημιουργία ενός ιδιαίτερα εχθρικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις. Για να σπάσει αυτός ο κύκλος, ιδίως τώρα που η χώρα βρίσκεται σε κρίση, χρειάζονται γενναίες κινήσεις όπως η μείωση των φορολογικών συντελεστών.

Παράλληλα, δεδομένου ότι η φορολογική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να αποδώσει σε περιβάλλον κατάρρευσης της εμπιστοσύνης και, ειδικότερα, της τραπεζικής πίστης, η κυβέρνηση πρέπει να την εντάξει σε ένα συνολικότερο σχέδιο ανασυγκρότησης του διοικητικού και οικονομικού συστήματος. Μείωση φορολογικών συντελεστών, αποκατάσταση συνθηκών εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και δραστική μείωση της γραφειοκρατίας συγκροτούν ένα μείγμα πολιτικής που θα οδηγούσε στην ανάκαμψη της οικονομίας.